

รูปแบบการจัดการเรียนการสอนระบบสองภาษาในประเทศไทย

วราวุธ วงษ์ประภรณ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา

พฤษภาคม 2549

ISBN 974-502-728-6

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์และคณะกรรมการสอบปากเปล่าวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณา  
วิทยานิพนธ์ของ วรารุช วงษ์ประภารัตน์ ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา  
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยบูรพา  
ได้

อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์

..... ประธาน  
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชร สุนทรายุทธ)  
..... กรรมการ  
(ดร. เจริญวิทย์ สมพงษ์ธรรม)  
..... กรรมการ  
(ดร. ปรีชา คีตกุลพิสิษฐ์)

คณะกรรมการสอบปากเปล่า

..... ประธาน  
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชร สุนทรายุทธ)  
..... กรรมการ  
(ดร. เจริญวิทย์ สมพงษ์ธรรม)  
..... กรรมการ  
(ดร. ปรีชา คีตกุลพิสิษฐ์)  
..... กรรมการ  
(ดร. สมศักดิ์ ลิลา)  
..... กรรมการ  
(รองศาสตราจารย์ ดร. วชิระ ขาวหา)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร  
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยบูรพา

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย  
(รองศาสตราจารย์ ดร. ประทุม ม่วงมี)  
วันที่ 15 เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2549

## ประกาศคุณูปการ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี เพราะได้รับความกรุณาให้คำปรึกษาช่วยแนะนำแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ อย่างดียิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ธร สุนทรายุทธ ประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ดร. เจริญวิชัย สมพงษ์ธรรม กรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ และ ดร. ปรีชา คิลกวุฒิสิทธิ์ ที่ช่วยเหลือตรวจสอบความถูกต้องของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ทำให้ผู้วิจัยทราบแนวทางในการศึกษาค้นคว้า จนประสบความสำเร็จ จึงขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอขอบคุณผู้ที่ให้ข้อมูลในการทำวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ดร. สมศักดิ์ ลิลา ผู้อำนวยการโรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” อาจารย์ภูษงค์ บุญรัตนสุนทร ผู้อำนวยการโรงเรียนชลราษฎรอำรุง อาจารย์ธวัช บุตรรักษา ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลชลบุรี รวมทั้งอาจารย์ของทั้ง 3 โรงเรียนนี้ และผู้ปกครองของนักเรียน ที่ได้เอื้อเฟื้อข้อมูล

ขอขอบคุณ เพื่อนร่วมรุ่นที่ได้ให้กำลังใจ และคอยช่วยเหลือ กระตุ้นให้มีความเพียรจนประสบความสำเร็จ

วรารุช วงษ์ประภารัตน์

44910912: สาขาวิชา: การบริหารการศึกษา; กศ.ม.(การบริหารการศึกษา)

คำสำคัญ: รูปแบบการจัดการเรียนการสอน/สองภาษา

รวารุช วงษ์ประภารัตน์: รูปแบบการจัดการเรียนการสอนระบบสองภาษาในประเทศไทย (MODELS OF BILINGUAL EDUCATION IN THAILAND) อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์: ธร สุนทรายุทธ, Ph.D., เจริญวิชัย สมพงษ์ธรรม, ค.ด., ปรีชา คิลกวุฒิสิทธิ์, กศ.ด., 119 หน้า. ปี พ.ศ. 2549. ISBN 974-502-728-6

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบการจัดการเรียนการสอนระบบสองภาษาในประเทศไทย ใน 6 ด้าน คือ (1) ด้านหลักสูตร (2) ด้านวิธีสอน (3) ด้านผู้สอน (4) ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน (5) ด้านสื่อการเรียนการสอน (6) ด้านการวัดผลและประเมินผล ด้วยระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยเลือกพื้นที่ที่ศึกษา 3 โรงเรียน ใช้การสัมภาษณ์ สังเกต สันทนากลุ่มตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ ตรวจสอบ และประมวลผลแบ่งเนื้อหาออกเป็นหมวดหมู่ เชื่อมโยงความสัมพันธ์ และสรุปผล

ผลการวิจัยพบว่า ลักษณะของหลักสูตรควรมีมาตรฐานสากล กระทรวงศึกษาธิการจัดทำหลักสูตรของแต่ละวิชาให้สอดคล้อง สัมพันธ์กัน มีลักษณะยืดหยุ่นเหมาะสมกับสภาพของแต่ละท้องถิ่น ครูสอนควรวิเคราะห์หลักสูตรเชิงลึกจัดทำแผนการสอน พิจารณาวางแผนการสอนให้เหมาะสมกับผู้เรียน นำสถานการณ์ของสังคมโลก และคาดการณ์ความเปลี่ยนแปลงในอนาคตมาพิจารณาประกอบการจัดทำหลักสูตร ศึกษาวิธีการสอนที่หลากหลาย พิจารณาความเหมาะสม และความเป็นธรรมชาติการเรียนรู้ ครูควรเรียนรู้วิธีสอนร่วมกันกับนักเรียน คิดค้นวิธีสอน กระตุ้นให้นักเรียนใช้มันสมองของตนค้นหาคำตอบ ครูจะต้องใช้ทักษะูงใจให้นักเรียนคิด วิเคราะห์ รู้จักกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ครูต้องสามารถดึงความคิดนั้น ๆ ของนักเรียนให้ออกมาเป็นรูปธรรม ครูควรมีความรู้ และประสบการณ์การสอน เพิ่มขีดความสามารถในการสอน ต้องเข้าใจภาษาให้ลึกซึ้ง ควรนิเทศครูอย่างต่อเนื่อง ใช้วิธีสอนครูให้เป็นครู สร้างเครือข่ายเชื่อมโยงโรงเรียนสองภาษา ให้นักเรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ กิจกรรมควรสอดคล้องกับวิธีสอน ตอบสนองความอยากรู้อยากเห็นของนักเรียน สื่อควรมีความสัมพันธ์กับกิจกรรม เอื้อต่อการเรียนการสอน กระทรวงศึกษาธิการควรกำหนดให้สถานศึกษาจัดฝึกอบรมครู เครื่องมือวัดผลและประเมินผลควรมีลักษณะของค่าสถิติ ควรประเมินผลในสถานการณ์ที่หลากหลาย พัฒนาสติปัญญา สามารถต่อยอดความรู้ได้

44910912: MAJOR: EDUCATIONAL ADMINISTRATION; M.Ed.

(EDUCATION ADMINISTRATION)

KEYWORDS: MODELS OF EDUCATION/BILINGUAL

WARAWUTH WONGPRAPARAT: MODELS OF BILINGUAL EDUCATION IN THAILAND. THESIS ADVISORS: DHORN SUNTRAYUTH, Ph.D., CHAROENWITH SOMPONGTHARM, Ph.D., PREECHA DILOKWUTHISIT, Ed.D., 119 P. 2006.

ISBN 974-502-728-6

The research's purposes were to study bilingual education models in Thailand for its six following areas: (1) curriculum (2) teaching methods (3) instructors (4) teaching-learning activities (5) instructional media (6) measurement and evaluation through qualitative research study. Three school districts were selected for the study. Data gathering was conducted by using interview method, observation, and focus group consistent with research's objectives. Gathered data were analyzed, investigated, processed, and categorized in order to associate them with their relationship and to make conclusion.

The results of research were concluded that curricula should be internationally standardized. Ministry of Education should form the curriculum of each subject consistent with, and applicable to condition of each school district. The instructors should perform in-depth analysis to devise appropriate teaching plan for students' needs. World situations and anticipation of future changes should be taken into consideration to generate curricula and teaching methods. In addition, the instructors should learn various teaching methods, work together with students, invent teaching methods, as well as encourage students to think, and find out answers.

Importantly, teachers should be skillful to reinforce students to acquire a way of effective thinking, and know how to show students' concrete thoughts. Qualified teachers must possess teaching experience to enhance their capacity for teaching, and must understand language deeply. Moreover teachers should be supervised and taught to be real teachers. Linked connection should be formed to make students have constructive thinking. Learning activities should be consistent with teaching methods, responding to students' curiosity. Instructional media should be associated with learning activities and be able to aid teaching. Teachers' training should be designated by Ministry of Education. Measurement and evaluation tools should demonstrate statistic values and should be performed in diverse situations, which could prolong further knowledge.

## สารบัญ

|                                                               | หน้า |
|---------------------------------------------------------------|------|
| บทคัดย่อภาษาไทย.....                                          | ง    |
| บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....                                       | จ    |
| สารบัญ.....                                                   | ฉ    |
| สารบัญภาพ.....                                                | ซ    |
| บทที่                                                         |      |
| 1 บทนำ.....                                                   | 1    |
| ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....                           | 1    |
| วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....                                  | 3    |
| ความสำคัญของการวิจัย.....                                     | 3    |
| กรอบความคิดในการวิจัย.....                                    | 4    |
| ขอบเขตของการวิจัย.....                                        | 6    |
| นิยามศัพท์เฉพาะ.....                                          | 6    |
| 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....                         | 8    |
| แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบ.....                                    | 8    |
| แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน.....                      | 10   |
| แนวคิดเกี่ยวกับระบบสองภาษา.....                               | 41   |
| งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....                                    | 59   |
| 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....                                     | 66   |
| การศึกษาปัญหา แนวคิด ทฤษฎี และกำหนดกรอบความคิดในการวิจัย..... | 66   |
| การเลือกพื้นที่ที่ศึกษา.....                                  | 67   |
| เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....                               | 67   |
| การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....                       | 67   |

## สารบัญ (ต่อ)

| บทที่                                | หน้า |
|--------------------------------------|------|
| การเก็บรวบรวมข้อมูล.....             | 68   |
| ขั้นตอนดำเนินการวิจัย.....           | 69   |
| การวิเคราะห์ข้อมูล.....              | 70   |
| การสรุปผลการวิจัย.....               | 70   |
| 4 ผลการวิจัย.....                    | 72   |
| ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....            | 72   |
| การจัดการเรียนการสอนระบบสองภาษา..... | 72   |
| การวิเคราะห์เนื้อหา.....             | 89   |
| 5 สรุป และอภิปรายผล.....             | 90   |
| สรุปผลการวิจัย.....                  | 91   |
| อภิปรายผล.....                       | 92   |
| ข้อเสนอแนะ.....                      | 95   |
| บรรณานุกรม.....                      | 97   |
| ภาคผนวก.....                         | 105  |
| ประวัติย่อของผู้วิจัย.....           | 119  |

## สารบัญภาพ

| ภาพที่                       | หน้า |
|------------------------------|------|
| 1 กรอบความคิดในการวิจัย..... | 5    |
| 2 วิเคราะห์เนื้อหา.....      | 89   |

มหาวิทยาลัยบูรพา  
Burapha University